

Figuur 4. Wereldkaart van α .

biodiversiteitsgegevens voor een LCA studie er uit zouden kunnen zien. Er zijn vier α -waarden geschat: voor de 'ongestoorde' referentie situatie (voor een eerlijke vergelijking mag geen rekening gehouden worden met reductie van α door andere activiteiten voorafgaand aan de beschouwde activiteit!), en voor, tijdens en na de activiteit. Het blijkt wel mogelijk te zijn voor de verschillende fasen van deze activiteiten α 's in te vullen, maar de onzekerheid is groot. De reductiefactoren leveren waarschijnlijk de grootste bijdrage aan deze onzekerheid. Daarom zal in een vervolgstudie hierop het meest moeten worden ingezet. Voor de bosbouw valt hierin ook de meeste winst te behalen omdat verschillen in reductiefactoren ook verschillen in het effect van beheerssystemen op de biodiversiteit zichtbaar kunnen maken!

vonden worden). Het is daarom nodig voor iedere vorm van landgebruik een reductiefactor voor α te schatten, zodat een eerlijke vergelijking van verschillende activiteiten (zoals beheersystemen in de bosbouw) kan plaatsvinden. Het bleek bijzonder moeilijk om geschikte gegevens te vinden om deze reductiefactoren te kunnen schatten. Op grond van gegevens uit Nederland is geschat dat intensieve landbouw de biodiversiteit (uitgedrukt in α) zal reduceren tot ongeveer 40%

ten opzichte van de 'ongestoorde' situatie. Andere vormen van landgebruik grijpen ofwel minder diep in het functioneren van het ecosysteem in (zoals bosbouw), ofwel laten een grotere abiotische diversiteit toe (zoals wegbermen, industrie, recreatieterrein). Daarom zijn hiervoor reductiefactoren geschat van 60 tot 80%. Dit wordt samengevat in Tabel 2.

Toepassing

Tot slot geeft Tabel 3 aan hoe de

Louk Dielen, Stichting Bos en Hout

Milieu: de troefkaart van de bos- en houtsector

Van de inleider Louk Dielen is geen schriftelijke bijdrage voor het NBT ontvangen. Dielen belichtte in zijn lezing op heldere wijze de milieu-aspecten van hout naast die van concurrerende materialen. Zijn conclusie was duidelijk: hout is het materiaal van de toekomst. Dat in de huidige praktijk het relatief gebruik van hout eerder af- dan toeneemt ten opzichte van minder milieuvriendelijke materialen als aluminium, staal, plastic en beton, weet hij aan enkele zwakke pun-

ten in de bos-, hout- en papiersector: de PR en lobby zijn zwak in vergelijking met de sectoren die concurrerende materialen produceren. Ook de beschikbare fondsen voor bijvoorbeeld advertentiecampagnes zijn zeer verschillend. Daarbij maken de concurrenten slim gebruik van zwakke plekken van de bos- en houtsector: zo bedient de kunststofindustrie zich van slogans als "Voor deze verpakking stierf geen boom" en "Bescherm het bos, gebruik PVC". Dielen pleit

daarom voor een grote inhaalslag op PR- en lobbygebied en op het verzamelen van betrouwbare informatie over de sector, zijn milieubesparende producten en de productieprocessen. Hiervoor is wel een nauwere samenwerking nodig tussen de bos-, hout- en papierbedrijven. Daarnaast is certificering een onmisbare stap bij de imagoverbetering van product en sector. (Voor meer informatie: zie artikel van Dielen met gelijke titel in Bos en Hout Berichten, 1999 nr.2).